

Creative
Europe

PRESSEMELDING

Sperrefrist 5. April 12:00 CET

To norske prosjekter vinner EUs kulturminnepris / Europa Nostra pris 2017

Brussel/Haag 5. april 2017 - EU Kommisjonen og Europa Nostra har i dag offentliggjort vinnerne av EUs Kulturminnepriser/Europa Nostra pris for 2017, Europas mest prestisjetunge utmerkelse innenfor kulturminnesektoren. De 29 prisvinnerne fra 18 land har fått denne erkjennelsen for sine eksemplariske resultater innenfor bevaring, forskning, spesiell innsats og utdanning, trening og bevisstgjøring. **Blant årets prisvinnere er to fremragende prosjekter fra Norge.** I kategorien Bevaring, **Kongevegen over Filefjell**, og i kategorien Spesiell innsats **Norsk Fyrhistorisk Forening**. Uavhengige juryer bestående av spesialister har vurdert til sammen 202 prosjekter, innsendt fra organisasjoner og enkeltpersoner fra 39 forskjellige land over hele Europa og plukket ut vinnerne.

Borgere fra hele verden kan nå [stemme på](#) nettet på Publikums pris blant de prisvinnende prosjektene og mobilisere støtte for prosjekter fra sitt eget eller andre land i Europa. De som stemmer har mulighet for å vinne en tur for to personer til Finland og delta som spesielle gjester ved pristildelings-seremonien. Den finner sted i den historiske byen Turku (Åbo) 15. mai. Under seremonien vil man offentliggjøre årets syv vinnere av Grand Prix-prisen, som hver mottar Euro 10.000, og vinneren av Publikumsprisen.

*«Mine varmeste lykkeønskninger til vinnerne. Deres resultater viser igjen hvorledes mange europeere er engasjert i å beskytte og bevare sin kulturarv. Deres prosjekter illustrerer hvilken betydningsfull rolle kulturarven har i våre liv og våre samfunn. Særlig i dag hvor Europa står overfor store sosiale utfordringer, er kulturen av største betydning for å hjelpe oss til å øke bevisstheten knyttet til vår felles historie og verdier, og oppnå toleranse, felles forståelse og sosial tilhørighet. «Det europeiske kulturminneår» i 2018 vil bli en god anledning til å sette fokus på det som binder europeerne sammen – vår felles historie, kultur og kulturarv. EU-Kommisjonen vil fortsette å støtte dette prisprosjektet og andre kulturminne-prosjekter gjennom programmet «Creative Europe», sa **Tibor Navracsics**, EU-kommissær for utdanning, kultur, ungdom og sport.*

*«Jeg gir mine varmeste gratulasjoner til årets prisvinnere og uttrykker min respekt for alle dem som har oppnådd disse resultatene gjennom sine evner, glødende engasjement og sjenerøsitet. De kan nå telles blant en utvalgt gruppe på ca. 450 helt spesielle prosjekter som over de siste 15 år er tildelt priser fra Europa Nostra og EU-kommisjonen. Alle våre prisvinnere viser at kulturarven er vesentlig for en bærekraftig økonomisk utvikling, sosial tilhørighet og et mer inkluderende Europa. EUs ledere må bruke den historiske muligheten som ligger i «Det europeiske kulturminneår» i 2018, til å erkjenne hvordan kulturarven, og dens fundamentale verdier, knytter land, samfunn og kulturer sammen i Europa» uttalte **Plácido Domingo**, den berømte operasangeren, og president i Europa Nostra*

Årets vinnere av de EUs kulturminnepriser/Europa Nostra Awards 2017 vil bli feiret under en høyprofilert begivenhet ledet i fellesskap av EUs kommissær Navracsics og Maestro Plácido Domingo om kvelden 15 mai i St. Michaelkirken i Turku (Åbo). Den europeiske pristildelingsseremonien vil samle nærmere 1.200 deltakere fra hele Europa, inklusive fagfolk fra kulturminne-miljøet, frivillige og folk som støtter arbeidet innenfor kulturminnebevaring, så vel som ledende representanter fra ulike EU-institusjoner, vertskapslandet og andre medlemsland.

14. mai om morgenen og formiddagen holdes «Excellence Fair», hvor prisvinnerne presenterer sine prosjekter på Musikkonservatoriet i Turku, Sigun-salen. For øvrig vil prisvinnerne delta i ulike arrangementer under [kongressen](#) i Turku (11.-15. mai). Europa Nostra, som arrangerer kongressen, legger opp til rikelige muligheter for nettverksbygging og diskusjoner knyttet til kulturminner, med særlig vekt på det forestående europeiske kulturminneår i 2018.

Nominasjoner til prisene for 2018 kan sendes inn fra 15. mai til 1. oktober 2017 ved bruk av den nærmere angitte [nettside](#).

KONTAKTER

Europa Nostra

Joana Pinheiro, jp@europanostra.org, +31 70 302 40 55

Elena Bianchi, eb@europanostra.org, +31 70 302 40 58

HER KAN DU FINNE MER

Om hvert vinner prosjek:

[information and jury's comments](#),

[high-resolution photos](#) and [videos](#)

Twitter: [@europanostra](#)

European Commission

Nathalie Vandystadt

nathalie.vandystadt@ec.europa.eu, +32 2 2967083

Joseph Waldstein

joseph.waldstein@ec.europa.eu, +32 2 2956184

Europa Nostra Norway

Erik Schultz, eschultz@online.no, +47 22 55 21 31

Kongevegen over Filefjell

Jan Adriansen, jan.adriansen@vegvesen.no

Norsk Fyrhistorisk Forening

Ola Sendstad, post@olasendstad.no, +47 41602046

[Creative Europe website](#)Twitter: [@europe_creative](#)[Commissioner Navracsics website](#)www.kongevegenoverfilefjell.comwww.fyr.no**2017 PRISVINNERE***(I alfabetisk rekkefølge etter land)***Kategori Bevaring**

- St. Martin's Chapel in Stari Brod, near Sisak, CROATIA
- Baroque Complex and Gardens in Kuks, Hradec Králové region, CZECH REPUBLIC
- Ancient city of Karthaia, Island of Kea, GREECE
- Bastion of the Grand Master's Palace in Rhodes, GREECE
- White Pyramid in Rome, ITALY
- The King's Road across Filefjell, NORWAY
- The Clérigos' Church and Tower in Porto, PORTUGAL
- Cultural Palace in Blaj, Transylvania region, ROMANIA
- Cap Enderrocat Fortress, Mallorca, SPAIN
- Roof for the ruins of the Monastery of San Juan in Burgos, SPAIN
- Cromford Mills: Building 17, Derbyshire, UNITED KINGDOM

Kategori Forskning

- Rode Altarpiece Research and Conservation Project, Tallinn, ESTONIA
- 'Carnival King of Europe', San Michele all'Adige, ITALY
- 'Museum Piranesi', Milan, ITALY
- Bosch Research and Conservation Project, 's-Hertogenbosch, THE NETHERLANDS

Kategori Spesiell Innsats

- Mr. Ferdinand Meder, Zagreb, CROATIA
- Mr. Jim Callery, County Roscommon, IRELAND
- The Norwegian Lighthouse Society, NORWAY
- Mr. Zoltán Kallós, Transylvania region, ROMANIA

Kategori Utdannelse, Trening and Bevisstgjøring

- Erfgoedplus: Online heritage platform, Hasselt, BELGIUM
- Centre of Visual Arts and Research, Nicosia, CYPRUS
- Educational programme for Czech cultural heritage, Telc, Vysočina region, CZECH REPUBLIC
- Paavo Nurmi Legacy project, Turku, FINLAND
- Heritage Crafts Initiative for Georgia, Tbilisi, GEORGIA
- Cultural Heritage and Barrier-free Accessibility project, Berlin, GERMANY
- *iCartastorie*: Storytelling in the archives, Naples, ITALY
- Jewish Cultural Heritage: Educational programme, Warsaw, POLAND
- Advanced Master in Structural Analysis of Monuments and Historical Constructions, European programme coordinated in Guimarães, PORTUGAL
- SAMPHIRE: Maritime heritage project in western Scotland, UNITED KINGDOM

A Europa Nostra Award is also presented to remarkable heritage projects from two European countries not taking part in the EU Creative Europe programme.

Kategori Bevaring: Kılıç Ali Paşa Hamam in Istanbul, TURKEY

Kategori Forskning: Philippe Stern's Collection of Timekeepers, Geneva, SWITZERLAND

Norsk Fyrhistorisk Forening

Fra 1656 til 1932 ble det bygget 209 fyr langs hele norskekysten. De var i hovedsak bemannet av folk som bodde på stasjonene. Fyrstasjonene er en viktig del av norsk identitet som kystnasjon. De har vært avgjørende for utviklingen av norsk handel og kontakt med resten av verden.

Mellom 1974 og 2006 ble alle fyrstasjonene i Norge automatisert og avbemannet. På grunn av de værharde og eksponerte beliggenhetene startet forfallet raskt. De fleste bygningene hadde ikke lenger noen praktisk funksjon og staten iverksatte planer for salg eller rivning av flere av dem.

Gradvis utviklet det seg mange lokale initiativ som protesterte og ønsket å få ta vare på og ta i bruk de unike og for dem betydningssterke fyrstasjonene. I 1997 slo flere av disse initiativene seg sammen og etablerte Norsk fyrhistorisk forening.

I dag fungerer Norsk fyrhistorisk forening som en paraplyorganisasjon for 76 ulike lokale grupperinger som drifter ny bruk på hver sine fyr. Antallet øker fremdeles jevnt. Fra begynnelsen som spredte initiativ har foreningen utviklet seg til en nasjonal bevegelse med betydelig påvirkning på forvaltningen av disse kulturminnene. Allmenhetens syn på bevaring av fyr har endret seg betydelig. Arbeidet for denne holdningsendringen trekker juryen fram i sin vurdering av foreningen. *"Norsk fyrhistorisk forening sitt engasjement for bevaring av fyr har endret hvordan folk ser disse bygningene som fellesskapet kulturminner, og til og med lyktes med å få denne viktige delen av norsk kulturarv inn i skolepensum."*

I dag er ingen norske fyrstasjoner direkte truet og stadig nye former for bevaring gjennom alternativ bruk utvikles. Dette foregår ofte med utspring i lokalsamfunn nær fyrstasjonene. *"Denne dedikerte organisasjonen har lyktes med å bevare Norges fyrstasjoner som en del av Europas maritime kulturarv. Det er imponerende hvordan de har gjort krevende bevaring mulig gjennom utvikling av små bærekraftige bedrifter på fyrene, som kaféer og overnattingstilbud."* Dette var et viktig poeng for juryen.

Modellen til Norsk fyrhistorisk forening, som opprinnelig ble sett på som svært ambisiøs, framstår nå som en troverdig løsning for lignende kulturminner i Europa. Lokalsamfunn som drifter statens eiendom har vist seg som en vellykket tilnærming både for å øke bevissthet rundt og for å bevare kulturminner.

Kongevegen over Filefjell

Kongevegen over Filefjell går frå det tronge og dramatiske fjordlandskapet inst i Sognefjorden via det fantastiske høgjellet på Filefjell og ned til innlandsbygdene i Valdres. Undervegs får dei besøkande ei rekkje unike vandre- og kulturopplevingar. Den 100 kilometer lange strekninga er ein del av Den Bergenske Kongeveg, den første køyrevegen mellom Aust- og Vestlandet, og vart laga for hest og kjerre på slutten av 1700-talet. I seinare år har store deler av vegen vorte lagd om eller grodd att og gått ut av bruk. I 2009 starta Statens vegvesen og fleire samarbeidspartar eit formelt prosjekt for å reetablere og revitalisere denne viktige vegstrekninga som ein kulturhistorisk vandreveg.

«Dette kombinerte kultur- og landskapsprosjektet er av høgaste kvalitet og har hatt eit stort fokus på best mulig praksis i gjennomføringa», sa juryen. Prosjektet var basert på forskning og grundige forundersøkingar, noko ein kan sjå att i dei minste detaljar. Til dømes vart spikrane i brukonstruksjonane nøyaktige kopiar av spikrar funne langs kongevegen.

Sherpaane i Nepal er kjende for å vere spesielt dyktige til å tørmure med stein, eit handverk som i stor grad er borte i Norge i dag. Dei vart difor hyra inn til å utføre mykje av restaureringsarbeidet. For å sikre at kunnskapen for framtida også skulle verte forankra i lokalsamfunnet, heldt prosjektet fleire veghistoriske tørmuringskurs, der deltakarane mellom anna fekk arbeide saman med sherpaane. To tyske Wandergessellen (omreisande, tradisjonelle handverkarar) hjelpte til med bygginga av dei historiske bruene. Prosjektet har dermed opna for dialog og utveksling av kunnskap over kontinent.

«Ved å invitere dyktige handverkarar frå Nepal og Tyskland inn i prosjektet, har kontakten mellom desse ekspertane og Norge vorte etablert, og dermed har tradisjonelle handverk og teknikkar kome fram att og vorte delt på ein naturleg måte», understreka juryen. Prosjektet er eit framifrå døme på korleis ein kan utveksle kunnskap mellom regionar og korleis bringe saman ulike interessentar frå eit større nettverk.

Juryen legg vekt på viktigheita av at *«dette er gjenopplivinga av ei historisk rute og dei gløymde spora undervegs. Det er ikkje eit nybygg, men ei revitalisering av eit kulturminne som er nært knytt opp mot stadar og folk undervegs, noko som igjen styrkjer den lokale økonomien og motiverer lokalsamfunnet til å sette pris på og ta vare på kulturarven deira.»*

Bakgrunn

EUs kulturminnepris / Europa Nostra priser

[EUs kulturminnepris / Europa Nostra priser](#) ble etablert av EU kommisjonen i 2002 og har siden vært ivaretatt av Europa Nostra. Prisen berømmer og fremmer "best practices" knyttet til kulturarv innenfor bevaring, forskning, frivillighet, utdanning og kommunikasjon. På den måten bidra prisen til en sterkere bevisstgjøring i befolkningen av kulturarven som en strategisk ressurs for Europas økonomi og samfunn. Prisen mottar støtte fra EUs program **Creative Europe**.

Over de siste 15 årene har organisasjoner og enkeltpersoner fra **39 land** levert inn tilsammen **2,720** nominasjoner for en pris. Fordelt på land har Spania nominasjonert flest prosjekter, i alt 498. Deretter følger Storbritannia med 286 nominasjoner, Italia er nummer tre (278). Nominasjoner innenfor de ulike kategorier viser følgende sammensetning: Bevaring har flest med 1,606 prosjekter, deretter følger Utdanning, Trening og Bevisstgjøring med 457 prosjekter, Forskning med 340 prosjekter og Spesiell innsats for kulturarven med 317 prosjekter

Siden 2002 har uavhengige juryer valg ut **455 prisvinnende prosjekter** fra **34 land**. Som tilfellet var med antall nominasjoner har Spania mottatt flest priser, i alt 61. Storbritannia har mottatt 60 priser, Italia kommer på tredje plass med 37 priser, Tyskland er på fjerde plass med 29 priser og Hellas har mottatt 27 priser. Fordelt på kategorier viser tallene at Bevaring har mottatt flest priser (267), fulgt av Spesiell innsats for Kulturarven (67), Utdanning, Trening og Bevisstgjøring (65) og Forskning med 56 priser.

Totalt er det valgt ut **95 Grand Prix** på Euro 10.000 til de mest fremragende prosjektene blant alle prisvinnerne.

EUs kulturminnepris/Europa Nostra Pris har ytterligere styrket kulturminnesektorens evner i Europa gjennom å fremme "best practice", oppmuntre til grenseoverskridende kunnskapsformidling og knytte ulike type deltakere sammen i bredere nettverk. Prisen har i tillegg gavnet prisvinnerne gjennom større (inter)nasjonal synlighet, oppfølgende finansiering og større besøkstall. I tillegg har prisene løftet publikums bevissthet rundt vår felles kulturarv og dens iboende europeiske karakter. Prisen er derfor et viktig redskap i arbeidet for å fremme Europas kulturarv.

Europa Nostra

[Europa Nostra](#) er den pan-europeiske forbund av kulturminneorganisasjoner (NGO) som også støttes av et bredt nettverk av offentlige institusjoner, private selskaper og personer. Organisasjonen som har oppslutning fra 40 land i Europa er stemmen fra samfunnsborgere som ønsker å ta vare på og fremme Europas kulturminner og kulturlandskap. Europa Nostra ble etablert i 1963 og fremstår i dag som verdensdelens mest representative nettverk for kulturminnebevaring. Den verdenskjente operasanger og dirigent Placido Domingo, er organisasjonens president. Europa Nostra kjemper for bevaring av Europas utsatte kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap, spesielt gjennom kampanjen «De 7 mest utsatte kulturminner i Europa». Organisasjonen feirer fremragende dyktighet gjennom den årlige tildeling av EUs kulturminnepris/Europa Nostra pris. Europa Nostra bidrar også til formuleringen og gjennomføringen av den europeiske strategi og politikk knyttet til kulturarven, gjennom en strukturert dialog med europeiske institusjoner og en samordning gjennom «The European Heritage Alliance 3,3»

Creative Europe

[Creative Europe](#) er EUs nye program for støtte til den kulturelle og kreative sektor, med formål å sette sektoren i stand til å øke bidraget til vekst og arbeidsplasser. Programmet som har et budsjett på Euro 1,46 mrd. i perioden 2014-2020 støtter organisasjoner innenfor kulturarv, utøvende kunst, kunst, tverrfaglig kunst, forlagsvirksomhet, film, TV, musikk og videospill og titusentalls kunstnere og profesjonelle innenfor kultursektoren og audiovisuelt arbeid. Mottakerne av finansieringen vil sette dem i stand til å arbeide over hele Europa, møte et nytt publikum og tilegne seg nye faglige ferdigheter i en digital tidsalder.